

नेपाल
किसान संगठनको
विधान

श्री ५ को सरकार, राष्ट्रिय निवेशन मंत्रालय
प्रचार तथा प्रसार विभाग

321.6
HMG
2018

नेपाल किसान संगठनको विधान

१. नाम:-

संगठनको नाम "नेपाल किसान संगठन" रहनेछ ।

२. केन्द्रीय कार्यालय:-

संगठनको केन्द्रीय कार्यालय काठमाडौंमा रहनेछ ।

३. उद्देश्यहरू:-

संगठनको उद्देश्य निम्नलिखित हुनेछ:-

(क) किसानहरूको आर्थिक तथा सामा-

(२)

जिक अवस्थाको सुधारका लागि कार्य गर्ने ।

- (ख) किसानवर्गलाई देश नरेशप्रति आफ्नो उत्तरदायित्व र कर्तव्यप्रति जागरूक राखी उनीहरूको शक्तिलाई राष्ट्र-निर्माणमा लगाउने ।

४. सदस्यता:-

- (क) संगठनको विधान र नियम स्वीकार गर्ने २१ वर्ष उमेर पुगेको किसान नेपाल किसान संगठनको सदस्य बन्नसक्नेछ ।
- (ख) प्रत्येक वर्ष सदस्यले १२५ (पच्चीस) पैसा सदस्यता शुल्क बुझाउनु पर्नेछ ।
- (ग) प्रारंभिक तह बाहेक अरू सबै तहको कार्य समितिमा निर्वाचित सदस्यहरूको अतिरिक्त साधारण सदस्यहरू मध्येबाट २ जना श्री ५ को सरकारद्वारा र २ जना सभापतिद्वारा मनोनीत गरिएका सदस्यहरू रहनेछन् ।

(३)

तर, कुनै क्षेत्र जिल्ला वा अंचलको एकभन्दा बढी सदस्य मनोनीत हुनसक्ने छैन ।

सचिव र कोषाध्यक्ष श्री ५ को सरकारद्वारा मनोनीत सदस्यहरू नै हुनेछन् ।

५. संगठन:-

(क) प्रारंभिक संगठन:-

(१) संगठनको प्रारंभिक तह साधारणतया ग्राम पञ्चायत तथा नगरपालिका क्षेत्र हुनेछ । तर, ग्राम पञ्चायतहरूको गठन नभएसम्म घटीमा सय सदस्यहरू भएको ग्राम वा ग्रामहरूको समूहलाई प्रारंभिक तह मानिनेछ । यस तहका सबै सदस्यहरू स्वतः प्रारंभिक परिषद्का सदस्य मानिनेछन् ।

(४)

(२) प्रारंभिक परिषद्ले सभा-
पतिको बेग्लै र अरू
सदस्यहरूको समूह रूपमा गरी
जम्मा ७ सदस्यहरू भएको
एक कार्य समिति चुन्नेछ ।

(ख) जिल्ला संगठन:-

(१) जिल्लाभित्रका सबै प्रारंभिक
कार्य समितिका सदस्यहरू
जिल्ला अधिवेशनका प्रति-
निधि हुनेछन् र यिनले
जिल्ला संगठनको सभापति
चुन्नेछन् ।

(२) जिल्लाभित्रका प्रत्येक प्रारंभिक
कार्य समितिबाट एक एक
प्रतिनिधि लिई जिल्ला
संगठनको परिषद् बन्नेछ र
यसले जिल्ला कार्य समितिको
लागि ४ सदस्यहरू चुन्नेछ ।

(ग) अञ्चल संगठन:-

(१) अञ्चलभित्रका सबै जिल्ला परिषद्का सदस्यहरू अञ्चल अधिवेशनका प्रतिनिधि हुनेछन् र यिनले अञ्चल संगठनको सभापति चुन्नेछन् ।

(२) अञ्चलभित्रका सबै जिल्ला कार्य समितिका सदस्यहरू मिलेर अञ्चल संगठनको परिषद् बन्नेछ र यसले अञ्चल कार्य समितिको लागि अञ्चल अन्तर्गत जिल्ला संख्याको अनुपातमा प्रत्येक जिल्लाको लागि एक प्रतिनिधि पर्ने गरी सदस्यहरू चुन्नेछ ।

(घ) केन्द्रीय संगठन:-

(१) सबै अञ्चल परिषद्का सदस्यहरू केन्द्रीय अधिवेशनका प्रतिनिधि हुनेछन् र

यिनले केन्द्रीय सभापति
चुन्नेछन् ।

(२) सबै अञ्चल कार्य समितिका
सदस्यहरू मिलेर संगठनको
केन्द्रीय परिषद् बन्नेछ ।
यसले केन्द्रीय कार्य समितिको
लागि १३ सदस्यहरूको चुनाव
गर्नेछ । कार्य समितिमा
प्रत्येक अञ्चलको एक सदस्य
रहनु पर्नेछ र बढीमा दुई
सदस्य सम्म रहनसक्ने छन् ।

(३) संगठनको कुनै तहको
पदाधिकारी माथिल्लो तहको
पदाधिकारीमा निर्वाचित वा
मनोनीत भएमा तल्लो तहको
पदबाट स्वतः हटेको मानि-
नेछ ।

(४) श्री ५ को सरकारद्वारा
मनोनीत भएका सदस्यहरूले

माथिल्लो स्तरको पदका लागि चुनावमा उम्मेदवार हुन सरकारको पूर्व स्वीकृति लिनु अनिवार्य हुनेछ ।

६. कार्याविधि:-

(क) संगठनको सबै तहको कार्याविधि साधारणतया ३ वर्षको हुनेछ ।

(ख) संगठनको अधिल्लो परिषद् र कार्य समितिको कार्याविधि समाप्त भै अर्को परिषद् र समितिको गठन नहुञ्जेल कार्याविधि समाप्त भएपनि अधिल्लो परिषद् र समितिबाट नै कार्य सञ्चालन भै रहनेछ, तर यसको समय तीन महीनाभन्दा बढी हुनेछैन ।

७. केन्द्रीय परिषद्:-

(क) केन्द्रीय परिषद्ले निम्नलिखित कार्यहरू गर्नेछ:-

(१) संगठनको उद्देश्य प्राप्तिका

लागि कार्यक्रम तथा तत्सम्बन्धी नीति निर्धारण गर्ने ।

- (२) केन्द्रीय कार्य समितिद्वारा भएका कार्यहरूमा विचार गर्ने तथा कार्य समितिलाई निर्देशन दिने ।
 - (३) संगठनको बजेट स्वीकार गर्ने, आय व्ययको हिसाब अडिटर-द्वारा जाँचाई फारक दिने ।
 - (४) केन्द्रीय कार्य समिति वा त्यसका सदस्य वा केन्द्रीय परिषद्का कुनै सदस्य माथि अनुशासनको कार्यवाही गर्ने ।
 - (५) संगठनको विधानमा संशोधन गर्न आवश्यक देखिएमा श्री ५ को सरकारमा सुझाव पेश गर्ने ।
- (ख) परिषद्को बैठक घटीमा वर्षको एक पटक हुनेछ ।

द. केन्द्रीय कार्य समिति:-

(क) केन्द्रीय कार्य समितिले निम्न लिखित कार्यहरू गर्नेछ:-

- (१) केन्द्रीय परिषद्द्वारा निर्धारित नीति र कार्यक्रमको कार्यान्वितिको लागि कार्य गर्ने ।
- (२) केन्द्रीय संगठनको दैनिक कार्य सञ्चालनको लागि कार्यहरू गर्ने ।
- (३) तल्लो तहको संगठनलाई आवश्यकतानुसार नीति र निर्देशन दिने तथा अनुशासनको कार्यवाही गर्ने ।
- (४) केन्द्रीय संगठनको बजेट तथा कार्यक्रम तयार गरी केन्द्रीय परिषद्मा पेश गर्ने ।
- (५) केन्द्रीय संगठनको आयव्ययको हिसाब राख्ने तथा चल अचल सम्पत्तिको संरक्षण गर्ने ।

(६) सभापतिद्वारा भएका कार्यहरू अनुमोदन गर्न विचार गर्ने ।

(ख) केन्द्रीय कार्य समितिको बैठक घटीमा वर्षको ३ पटक हुनेछ ।

६. सभापति:-

(क) सभापतिले निम्नलिखित कार्य गर्नेछ:-

(१) संगठनको संचालनको प्रमुख उत्तरदायित्व वहन गर्ने ।

(२) संगठनको दैनिक कार्य संचालन गर्ने ।

(३) संगठनको तर्फबाट सरकार वा अन्य संस्थाहरूसंग संपर्क राख्ने ।

(४) कुनै महत्वपूर्ण कमिशन, बोर्ड, सभा, संमेलन आदिमा संमिलित हुन सचिवको परामर्श लिएर प्रतिनिधि वा प्रतिनिधिमण्डल मनोनीत गर्ने ।

- (५) संगठनको कुनै सदस्यहरूलाई संबन्धित परिषद्द्वारा पछि अनुशासनको कारवाही हुने गरी वा नगरी निलम्बन गर्ने वा सदस्यताबाट हटाउने, तर श्री ५ को सरकारद्वारा मनोनीत सदस्यहरूलाई सदस्यताबाट हटाउनु परेमा श्री ५ को सरकारको पूर्व स्वीकृति लिनु अनिवार्य हुनेछ ।
- (६) संगठनको सबै तहको कार्य सञ्चालनमा आवश्यक निर्देशन दिने ।
- (७) कोषाध्यक्षले परामर्श लिएर आवश्यक परेमा अन्तर्गत संगठनहरूलाई आर्थिक सहायता प्रदान गर्ने ।
- (८) केन्द्रीय कार्य समिति वा केन्द्रीय परिषद् वा आवश्यक

परमा अरू समितिहरूको
सभाको सभापतित्व गर्ने ।

१०. कोषाध्यक्ष:-

(क) कोषाध्यक्षले निम्नलिखित कार्य गर्नेछ:-

(१) केन्द्रीय संगठनको बजेट तर्जुमा गर्ने, आयव्ययको हिसाब राखी दैनिक खर्चको सञ्चालन गर्ने ।

(२) केन्द्रीय कार्य समितिका तर्फबाट केन्द्रीय परिषद्मा बजेट र आयव्ययको हिसाब पेश गर्ने ।

(३) अन्तर्गतका संगठनलाई बजेट तथा आयव्ययको हिसाबका संबन्धमा परामर्श दिने ।

११. सचिव:-

(क) सचिवले निम्नलिखित कार्य गर्नेछ:-

(१) केन्द्रीय संगठनको दैनिक कार्य सञ्चालनमा सभापतिलाई मद्दत गर्ने ।

(१३)

(२) केन्द्रीय संगठनको कार्यालयको संचालन गर्ने ।

(३) सभापतिको निर्देशानुसार केन्द्रीय परिषद् तथा केन्द्रीय कार्य समितिको लागि कार्य-सूची तयार पारी सभा बोलाउने र सभाको निर्णय तयार गर्ने ।

१२. संगठनका प्रारंभिक जिल्ला तथा अञ्चल तहका परिषद्, समिति र पदाधिकारीहरूको आफ्नो क्षेत्रभित्र केन्द्रीय परिषद्, कार्य समिति र त्यसका पदाधिकारीहरू सरहको अधिकार र कर्तव्य हुनेछ ।

१३. चुनाव:-

संगठनको सबै तहका चुनाव गुप्त मतदान प्रणाली अनुसार नेछ ।

१४. गणपूरक तथा निर्णयात्मक संख्या:-

(क) संगठनको परिषद् या समितिको

सभाको गणपूरक संख्या सम्बन्धित परिषद् या समितिको सदस्य संख्याको चतुर्थांश हुनेछ ।

(ख) जुनसुकै सभाको उपस्थितिको बहु-संख्याको मत निर्णयात्मक मानिनेछ ।

(ग) विधानमा संशोधन तथा अविश्वासको प्रस्ताव सम्बन्धी निर्णयका लागि जुनसुकै परिषद्को सदस्य संख्याको दुइ तिहाइ मत अनिवार्य हुनेछ ।

१५. अविश्वासको प्रस्ताव:-

परिषद्को एक तिहाइ सदस्यहरूले आफ्नो क्षेत्रभिन्नका संबन्धित पदाधिकारी माथि लिखित रूपमा अविश्वासको प्रस्ताव सचिव मार्फत परिषद्मा पेश गर्न सक्नेछन् ।

१६. हिसाब जाँच:-

संगठनको हिसाब जाँच गर्न बेला बेलामा श्री ५ को सरकारले अडिटर खटाउन सक्नेछ ।

१७. अस्थायी समितिहरूः-

विधानमा उल्लेख गरे अनुसार संगठनको केन्द्र अञ्चल तथा जिल्ला जिल्लामा विभिन्न परिषद् तथा समितिहरू गठन नहुञ्जेल संगठनको उद्देश्य प्राप्तिका लागि श्री ५ को सरकारले केन्द्र, अञ्चल तथा जिल्लामा अस्थायी समितिहरू मनोनीत गर्नसक्नेछ । यस किसिमका अस्थायी परिषद् तथा समितिहरू विधानमा लेखिए बमोजिम स्थायी परिषद् तथा समितिहरू सरहको अधिकार र काम हुनेछ ।

१८. रिक्तस्थानको पूर्तिः-

कुनै कार्य समितिमा सभापति या अरू कार्य-कारिणी सभाका सदस्यको कुनै स्थान खाली हुनगएमा चालू अवधिको निमित्त अर्को चुनाव नहुञ्जेल सो रिक्तस्थान पूर्ति गर्ने अधिकार संबन्धित कार्य समितिलाई हुनेछ । तर, सभापति या श्री ५ को

सरकारद्वारा मनोनीत सदस्यको हकमा क्रमशः संबन्धित सभापति वा श्री ५ को सरकारले नै मनोनीत गर्नेछ ।

१६. विधानमा संशोधनः—

संगठनको अस्थायी केन्द्रीय कार्य समिति खडा भएको मितिले २ वर्षसम्म श्री ५ को सरकारले सो कार्य समितिलाई सूचित गरेर विधानमा संशोधन गर्नसक्नेछ । २ वर्षको अवधि पूरा भएपछि केन्द्रीय परिषद्को सुझावमा मात्र विधानमा संशोधन हुन सक्नेछ ।

प्रथम पटक २००० प्रति
श्रावण ३१ गते, २०१८ वि. स.

गोरखापत्र छापाखानामा मुद्रित ।